

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 12 maj 1933 kl. 3 e. m.

Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande, nr 7, i anledning av väckt motion angående beaktande i vissa avseenden av fiskets intressen vid utförande av vattenregleringar.

I en inom riksdagens andra kammare väckt, till dess femte tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 393, har herr Wallén m. fl. föreslagit, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning rörande sådan ändring av nu gällande bestämmelser, att vid utfärdandet av vattenregleringar fiskets intressen beaktas i enlighet med i motionen närmare angivna riktlinjer.

Motionärerna vilja, såsom framgår av motiven, med motionen uppnå dels ett ökat inflytande från sakkunnigt håll på frågan om fiskets och sjöfågelsjaktens skydd vid vattenregleringar, dels ock skärpt förhandskontroll över att de med ett sänkingsföretag åsyftade fördelarna stå i ett gynnsammare förhållande än nu ofta vore fallet till de med detsamma förenade nackdelarna, vare sig dessa besvära delägare, ortsinnevånare i allmänhet eller innehavare av in-teckningar i fastigheter, som beröras av vederbörande företag.

Över motionen hava utlåtanden i vederbörlig ordning inhämtats av lantbruksstyrelsen och lantmäteristyrelsen. Yttrandena återfinnas som bilagor (A. B.) härvid.

Lantbruksstyrelsen framhåller i sitt utlåtande, att styrelsen, som nyligen i annat sammanhang dryftat frågan om effektivare bevakande av fiskets intressen vid sjösänkningar med rikets fiskeriintendenter i närvaro jämväl av representanter för lantbruksingenjörerna och vattenrättsingenjörerna, funnit, att fiskets intressen ingalunda kunde sägas bliva vid sjösänkning så tillbaka-satta som gjorts gällande bl. a. i förevarande motion. Vid alla ur synpunkten av fiskeintressets bevakande mera viktiga vattenföretag funnes möjlighet för styrelsen att förordna fiskeritjänsteman att avgiva yttrande, huruvida fiskerinäring av betydelse kunde genom företaget lida väsentligt förfång och vilka särskilda åtgärder kunde erfordras till skydd för fisket. Styrelsen fann någon ändrad lagstiftning på området knappast vara av behovet påkallad.

I fråga om förundersökning om planerade vattenföretags inverkan på fiske och sjöfågelsjakt anser lantmäteristyrelsen icke-sökande intressenters rätt tillbörligen skyddad genom nuvarande lagstiftning. Däremot förordar styrelsen motionärernas förslag i vad det avser en närmare utredning rörande sådan ändring av nu gällande bestämmelser, att vid utförande av syneförrättning enligt 10 kap. vattenlagen ökad hänsyn tages till ett planerat vattenavledningsföretags

inverkan på fiske, sjöfågelsjakt och sanitära förhållanden på platsen. Styrelsen finner sig däremot icke kunna understödja motionärernas förslag att ansökning om förordnande av förrättningsman skall, för att kunna upptagas till prövning, vara biträdd av så många strandägare, att de tillsammans med sökanden äga minst $\frac{3}{4}$ av vederbörande strandrätt med hänsyn till syneförrättningens karaktär av undersökning, av vars resultat beror, om företaget mot bestridande kan komma till stånd. Motionärernas önskemål beträffande förrättningskostnaderna syntes redan vara tillgodosedda genom förefintliga lagbestämmelser, likaså kravet på förrättnings bringande till in-teckningshavares kännedom. I anslutning härtill har lantmäteristyrelsen framlagt vissa önskemål ifråga om fastighetsredovisningen inom av vattenavledningsföretag berört område. I sådant avseende anser styrelsen för skyddande av såväl kronans som in-teckningshavares rätt vara önskvärdt, att — innan lån ur avdikningsfonden beviljas — granskning av den i akten rörande en syneförrättning intagna fastighetsredovisningen verkställles.

För egen del får *utskottet* anföra följande.

Utskottet delar den uppfattning, varåt lantbruksstyrelsen i sitt ovan åberopade utlåtande givit uttryck. Beträffande de skilda önskemål, som av lantmäteristyrelsen i dess yttrande berörts, finner sig utskottet kunna — i den mån de falla inom ramen för motionärernas hemställan — biträda styrelsens synpunkter. Med hänsyn till att fiskets berättigade intressen redan synas vara på det hela nöjaktigt tillgodosedda i gällande föreskrifter och motionärernas krav redan nu synes kunna tillfredsställas genom utnyttjande av dessa bestämmelser samt i övrigt några missförhållanden å hithörande område icke synas påvisade av den art och omfattning, att de förtjäna ett särskilt ingripande i lagstiftningsväg, anser utskottet några ytterligare åtgärder i motionens syfte ej vara påkallade.

Under åberopande av vad utskottet härovan anfört får utskottet därför hemställa,

att ifrågavarande motion nr 393 icke måtte föranleda någon andra kammarens åtgärd.

Stockholm den 12 maj 1933.

På utskottets vägnar:

ARVID DE GEER.

Närvarande: Herrar *De Geer*, *Fält*, *Johansson* i Djursnäs, *Arne-märk*, *Englund*, *Björ-ling* och *Hansson* i Vännäsby.

*Bilaga A.**Till Riksdagens andra kammarens femte tillfälliga utskott.*

Efter framställning av Eder har Kungl. Lantbruksstyrelsen genom Kungl. Maj:ts beslut den 17 februari 1933 anbefallts att avgiva yttrande över den till Eder hänvisade motionen II:393 angående beaktande i vissa avseenden av fiskets intressen vid utförande av vattenregleringar.

Med anledning härav får Lantbruksstyrelsen anföra följande.

Närmast med föranledande av en till Lantbruksstyrelsen från föreningen Sveriges länsfiskeritjänstemän överlämnad, inom föreningen av särskilda kommitterade verkställd utredning rörande effektivare bevakande av fiskets intressen vid sjösänkningar hade sagda spörsmål upptagits till dryftande vid ett inom Lantbruksstyrelsen nyligen avhållet sammanträde med rikets fiskeriintendenter, därvid närvaro även representanter för lantbruksingenjörerna och vattenrättsingenjörerna. De sålunda avhållna överläggningarna måste anses hava givit vid handen, att fiskets intressen ingalunda kunde sägas bliva vid sjösänkningar så tillbakasatta, som i ovannämnda förenings berörda skrivelse ävensom i förevarande motion velat göras gällande. Sålunda framhölls bland annat, att det ingalunda förhölle sig så, som i motionen påstodes, eller att det vid företag, som i 10 kap. 43 § vattenlagen avses, låge i förrättningsmannens hand att avgöra, huruvida företaget berörde fiskeriintresse av någon betydelse. Enligt bestämmelserna i berörda lagrum vore det i stället så, att såväl då fråga vore om sänkning eller uttappning av sjö som reglering av vattnets avrinning ur sådant vattenområde översändande av avskrift av ansökningshandlingarna beträffande företaget till Lantbruksstyrelsen vore obligatoriskt. Allenast då fråga vore om annat företag än nu nämnts kunde det påstås, att det låge i förrättningsmannens hand att avgöra, om sådant översändande av ansökningshandlingarna skulle ske eller ej. Men sistberörda företag vore givetvis sådana, som ej hade den omfattning, att de kunde rubriceras såsom sjösänkningar eller vattenregleringar, och följaktligen även vore av mindre betydelse ur synpunkten av fiskets skyddande. Det förhölle sig alltså i själva verket så, att vid alla ur synpunkten av fiskeintressets bevakande mera viktiga vattenföretag, möjlighet förefunnes för Lantbruksstyrelsen att förordna fiskeritjänsteman att avgiva yttrande, huruvida fiskerinäring av betydenhet kunde genom företaget lida väsentligt förfång och vilka särskilda åtgärder kunde erfordras till skydd för fisket. Nu angivna bestämmelser innebure enligt de närvarandes mening i stort sett tillfredsställande möjligheter till fiskeintressets tillbörliga bevakande. Det framhölls också vid samma sammanträde, att fiskeritjänsteman vid avgivande av sådant yttrande, varom i nyssnämnda lagrum förmäldes, kunde, även om någon sakägare ej framkommit med anspråk på ersättning för skada å fiske, av eget initiativ uppskatta och värdera av honom beräknad fiskeskada. En på så sätt uppskattad skada kunde och borde av förrättningsmannen medräknas vid bedömandet av det inbördes förhållandet mellan kostnad och båtnad av det tilltänkta företaget.

Riktigheten av vad sålunda vid ovanberörda sammanträde framkommit vill

Lantbruksstyrelsen för sin del vitsorda. Vid sådant förhållande finner Lantbruksstyrelsen någon ändrad lagstiftning på området knappast vara av behovet påkallad.

Stockholm den 24 mars 1933.

Erik Insulander.

Gunnar Alm.

Bilaga B.

Till Riksdagens andra kammarens femte tillfälliga utskott.

Sedan Kungl. Maj:t anbefallt lantmäteristyrelsen avgiva och till andra kammarens femte tillfälliga utskott senast den 1 april 1933 överlämna yttrande över en inom riksdagen väckt motion, II: 393, angående beaktande i vissa avseenden av fiskets intressen vid utförande av vattenregleringar, får lantmäteristyrelsen anföra följande.

Motionärerna avse, att *innan ansökan om förordnande för förrättningsman att verkställa syneförrättning bifalles* en ingående undersökning verkställas angående det planerade företags inverkan på fisket och sjöfågelsjakten, dess räntabilitet ur jordbrukssynpunkt samt dess betydelse ur naturskyddssynpunkt och sanitär synpunkt. Sedan dessa undersökningar slutförts, borde länsstyrelsen pröva ärendet och meddela beslut, huruvida förordnande för förrättningsman skall utfärdas eller icke. Därigenom skulle en väsentlig del av den sakliga och ekonomiska prövningen av ett vattenavledningsföretags utförbarhet och räntabilitet förläggas från synemännen och vattendomstolarna i lägre och högre instans till administrativa myndigheter. Därtill kommer, att dessa myndigheter hade att pröva frågan med ledning av en utredning av den åtminstone i vissa avseenden måste grundas på rent subjektiva omdömen. Det torde nämligen i många fall icke låta sig göra att utan ingående undersökningar och kostnadsberäkningar fälla ett tillförlitligt omdöme om ett företags utförbarhet och ekonomiska bärkraft. En sådan förändring av den nuvarande proceduren kan lantmäteristyrelsen icke förorda. Genom bestämmelserna i 7 kap. 38 § vattenlagen, att vattenavledningsföretag i där angivna fall icke får komma till utförande utan så är att nyttan efter avdrag av kostnaden för verkställandet finnes överstiga skadan och intrånget å annans egendom än sökandenas, och genom att kostnaderna för syneförrättningen, om företaget icke kommer till utförande, i regel torde stanna å sökandena synes de icke sökande intressenternas rätt vara tillbörligen skyddad.

Lantmäteristyrelsen är däremot ense med motionärerna därom, att ett vattenavledningsföretags inverkan på fisket, sjöfågelsjakten och de sanitära förhållandena på platsen bör ägnas större uppmärksamhet än vad som föranledes av nu gällande lag. Undersökningen i dessa hänseenden bör emellertid inarbetas i själva syneförrättningen. Vad fisket beträffar vill lantmäteristyrelsen emellertid påpeka, att sådan anmälan, som avses i 10 kap. 43 § vattenlagen redan nu synes vara obligatorisk, då fråga är om sänkning eller urtapning av sjö eller reglering av vattnets avrinning ur sådant vattenområde. Endast i fråga

om "andra företag", som avses i 10 kap. 32 §, synes avgörandet huruvida "fiskeriintresse av någon betydelse" beröres av företaget vara lagt i förrättningsmannens hand. Den av motionärerna påyrkade mera ingående undersökningen av företagets inverkan på fisket synes emellertid stå i god överensstämmelse med statsmakternas alltmåra visade intresse för fiskerinäringens understödjande och denna närings ökade betydelse för folkhushållningen.

På grund av vad ovan anförts förordar styrelsen motionärernas förslag i vad det avser en närmare utredning rörande sådan ändring av nu gällande bestämmelser, att vid utförande av syneförrättning enligt 10 kap. vattenlagen ökad hänsyn tages till ett planerat vattenavledningsföretags inverkan på fisket, sjöfågelsjakten och de sanitära förhållandena på platsen.

Däremot finner sig lantmäteristyrelsen icke kunna understödja motionärernas förslag, att ansökning om förordnande av förrättningsman skall, för att kunna upptagas till prövning, vara biträdd av så många strandägare, att de tillsammans med sökanden äga minst $\frac{3}{4}$ av strandrätten till den sjö eller det vattensystem, som är avsett att sänkas, urtappas eller regleras eller beröres därav. Då en syneförrättning närmast har karaktär av en undersökning och utredning, av vars resultat beror, om företaget mot bestridande kan komma till stånd, synes det styrelsen, att några erinringar ej kunna vara att framställa mot nu gällande bestämmelser, enligt vilka endast en markägare kan påkalla förrättning.

Motionärernas yrkanden i fråga om förrättningskostnaderna synas redan vara tillgodosedda genom bestämmelserna i 10 kap. 2 § tredje stycket och 10 kap. 33 § andra stycket vattenlagen.

Då jämlikt 10 kap. 38 § vattenlagen kungörelse om syneförrättning skall uppläsa i kyrkan för den eller de församlingar, där de av företaget berörda fastigheterna äro belägna samt jämväl minst fjorton dagar före förrättningsammansammanträdet införas i en eller flera av ortens tidningar, synes motionärernas yrkande om förrättingens bringande till inteckningshavares kännedom jämväl vara tillgodosett.

Vad motionärerna anför t angående ett vattenavledningsföretags inverkan på inteckningsinnehavares rätt giver emellertid lantmäteristyrelsen anledning att till övervägande framlägga följande.

Enligt Kungl. kungörelsen den 11 juni 1926, nr 258, angående villkoren för lån från statens avdikningslånefond med däri genom Kungl. kungörelsen den 14 juni 1929, nr 166, gjorda ändringar kan lån ur fonden beviljas med visst i mom. 4 av 1926 års kungörelse närmare angivet belopp. Det åligger lantbruksstyrelsen att med den, som mot åtnjutande av lån från avdikningslånefonden åtager sig ett torrlägningsarbete, upprätta skriftligt kontrakt, som av lantbruksstyrelsen å Kungl. Maj:ts och Kronans vägnar antages. Lantbruksstyrelsen underrättar därefter statskontoret samt lämnar statskontoret uppgift å den eller de fastigheter, för vilka lånet beviljats. Då lånet eller första delen därav utbetalats, skall statskontoret därom ofördröjligen underrätta länsstyrelsen och därvid överlämna uppgift om lånet samt å den eller de fastigheter, för vilka lånet beviljats. Länsstyrelsen åligger att omedelbart översända uppgiften till domaren eller rätten, vilken har att införa anteckning därom i inteckningsprotokollet samt intecknings- eller fastighetsboken.

Sedan med lån från statens avdikningslånefond understött torrlägningsarbete blivit slutligen avsynat och av lantbruksstyrelsen godkänt, åligger det lantbruksstyrelsen att därom meddela statskontoret underrättelse, varefter läns-

styrelsen har att efter framställning från statskonoret meddela beslut om ordningen för lånets återbetalning samt, där flera fastigheter skola ansvara för återbetalning, om lånets fördelning å dessa fastigheter. Sedan besluten vunnit laga kraft, skall länsstyrelsen underrätta domaren eller rätten om de årliga avbetalnings- och räntebeloppen. Det åligger domaren eller rätten att införa anteckning därom i in-teckningsprotokollet samt in-tecknings- eller fastighetsboken.

Enligt Kungl. kungörelsen den 14 juni 1929, nr 168, om ändrad lydelse av 2 § i kungörelsen den 25 februari 1921 med vissa bestämmelser att iakttaga vid utfärdande av gravationsbevis m. m. skall i gravationsbevis anmärkas, bland annat, egendomen angående förhållande, som jämlikt ovan omförmälda bestämmelser antecknats i in-teckningsprotokollet.

Enligt 2 § av lagen den 14 juni 1929, nr 164, om kronans förmånsrätt för avdikningslån äger, sedan beslut meddelats om ordningen för lånets återbetalning samt, där flera fastigheter skola ansvara för återbetalningen, om lånets fördelning å dessa fastigheter, kronan för de årliga avbetalnings- och räntebelopp, som sålunda bestämts, lika rätt i fastighet, vilken lånet blivit påförd, som för avgäld av fast egendom, varom i 17 kap. 6 § handelsbalken sägs.

Av vad sålunda stadgats vill lantmäteristyrelsen i detta sammanhang påkalla uppmärksamhet å bestämmelserna om anteckning i in-teckningsprotokollet samt in-tecknings- eller fastighetsboken *dels* därom att utbetalning av lånet från avdikningslånefonden eller en första del därav skett, *dels* ock om de slutligen bestämda årliga avbetalnings- och räntebelopp, som gravera de av företaget berörda fastigheter, för vilka lån beviljats. Dessa bestämmelser hava visat sig icke fungera tillfredsställande i nedan omförmälda hänseenden.

Förbättringsområdets indelning i fastigheter undergår tid efter annan förändring genom avstyckning, skiften etc. Det är därför av betydelse att fastslå, vid vilken tidpunkt ansvarigheten för lånet skall anknytas till fastighetsindelningen. I detta avseende har en viss tveksamhet tidigare förekommit. Genom åtskilliga Regeringsrättens utslag (1929 ref. nr 40 i regeringsrättens årsbok m. fl.) har emellertid fastslagits, att återbetalningsskyldigheten skall fördelas mellan de fastigheter, för vilka lånet upptagits, och att efter nämnda tidpunkt skedd fastighetsbildning inom förbättringsområdet icke skall föranleda till att därvid uppkomna fastigheter påföras andel i lånet, även om denna nya fastighetsbildning skett, innan länsstyrelsen meddelat beslut om fördelningen av lånets återbetalning.

Uppgift om de fastigheter låneansökanden äger hämtas ur förrättningsakten rörande syneförrättningen. Denna uppgift går ogranskad från statskontoret till länsstyrelsen, som vidarebefordrar densamma till domhavanden för anteckning i in-teckningsprotokoll, in-tecknings- eller lagfartsbok samt gravationsbevis. Sedan förslag till fördelning av återbetalningsskyldigheten uppgjorts, torde länsstyrelsen i regel — där företaget berör områden på landet — anmoda överlantmätaren att verkställa granskning av detsamma, innan länsstyrelsen upptager ärendet till prövning. Överlantmätarens granskning omfattar i första hand fastighetsredovisningen inom förbättringsområdet och bör alltså avse att konstatera, huruvida de enligt syneförrättningen viss person tillhöriga ägorna inom området tillhöra den fastighet, som i samma handlingar uppgivits, allt enligt den fastighetsindelning, som gällde vid tiden för lånets beviljande. Om därvid felaktigheter kunna påvisas, torde länsstyrelsen i sitt utslag vidtaga rättelse och sålunda avvika från fastighetsbeteckningarna

i förrättningsakten. Därav följer att den uppgift, som lämnas domhavanden efter det lånets fördelning vunnit laga kraft, kan avvika från den uppgift, domhavanden erhåller omedelbart efter det lånet börjat utbetalas.

Det torde vara allmänt känt, att fastighetsförhållandena flerstädes i riket äro synnerligen inveklade. Att verkställa en fastighetsredovisning inom det av ett vattenavledningsföretag berörda området är därför många gånger en ingalunda lätt uppgift. Ofta kräves för ändamålet ingående och vidlyftiga utredningar. Styrelsen tillåter sig därvidlag hänvisa till vad som därutinnan påvisats i förarbetena till 1932 års lag om uppläggande av nya fastighetsböcker för landet och påpekar jämväl, att det förutsatts, att särskilda undersökningar på stället skola utföras i samband med de nya böckernas uppläggande för att konstatera sambandet mellan jordregisterfastigheter och inskrivningar. För skyddande av såväl kronans som inteckningshavares rätt synes det därför vara önskvärt, att, innan lån ur avdiktningens fonden beviljas, granskning av den i akten rörande en syneförrättning intagna fastighetsredovisningen verkställles.

Stockholm den 29 mars 1933.

O. Bagger Jørgensen.

Werner Nordenstedt.
